

Täysistunto

Tiistai 13.9.2016 klo 14.00—17.16

10. Rikokseen syyllistyneen ulkomaalaisen karkoittaminen

Kansalaisaloite KAA 4/2015 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 8/2016 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Maria Lohela: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsitelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 8/2016 vp.

Keskustelussa ensimmäisenä hallintovaliokunnan puheenjohtaja edustaja Eerola.

Keskustelu

15.45 **Juho Eerola ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aivan tähän alkuun haluan välittää osanottoni Kajaanissa viikonlopun aikana väkivallanteossa surmansa saaneen henkilön omaisille ja ystäville.

Käsiteltävänä on kesäkuussa hallintovaliokunnan yksimielisesti hyväksymä mietintö, joka koskee kansalaisaloitetta rikokseen syyllistyneen ulkomaalaisen karkottamiseksi. Aloite on luonteeltaan toimenpidealoite lainvalmisteluun ryhtymisestä. Tarkoitus on, että valmistellaan uusi laki, jonka nojalla vakaviin rikoksiin syyllistyneet ulkomaalaiset karkotetaan, jos heidät on tuomittu vankeusrangaistukseen, rangaistuksen pituudesta riippumatta. Poikkeus tehtäisiin vain niissä tapauksissa, joissa karkotus varmuudella rikkoisi kansainvälisiä sopimuksia.

Arvoisa puhemies! Tämän kansalaisaloitteen heikkous on siinä, että meillä on jo voimassa lainsäädäntö, jonka nojalla ulkomaalainen voidaan karkottaa. Itse asiassa Suomen voimassa oleva lainsäädäntö on tiukempi kuin kansalaisaloitteen tavoite. Voimassa olevan lain nojalla ulkomaalaisen maahan pääsy voidaan estää ulkomaalaislain ja Schengenin rajasäännösten perusteella. Ulkomaalainen voidaan myös käännäyttää. Kysymys on silloin henkilöstä, jonka maassa olo edellyttää oleskelulupaa mutta jolle ei ole myönnetty oleskelulupaa. Tältä osin viitataan tarkemmin valiokunnan mietintöön.

Karkottaminen on puolestaan sellainen menettely, jolla määräaikaisella tai sitten pysyvällä oleskeluluvalla maassa oleva ulkomaalainen poistetaan maasta. Karkottamisesta on kysymys myös silloin, kun maasta poistaminen tapahtuu oleskeluajan voimassaolon tai rekisteröidyn oleskeluoikeuden jo päättyttyä eikä ulkomaalainen poistu vapaaehtoisesti.

Ulkomaalaislain 149 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan maasta voidaan karkottaa oleskeluluvalla oleskellut ulkomaalainen, jonka on todettu syyllistyneen rikokseen, josta säädetty rangaistus on vähintään yksi vuosi vankeutta. Karkottaminen ei näin ollen edes edellytä, että henkilö on tuomittu vankeusrangaistukseen. Karkottamiseen riittää säännöksen valossa jopa yhdyskuntapalvelurangaistus, valvontarangaistus tai sakko, kunhan rangais-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2016 vp

tus on langetettu rikoksesta, jonka maksimirangaistus on laissa vähintään yksi vuosi vankeutta.

Edellä todetun lisäksi hallintovaliokunnan mietinnöstä ilmenee, ettei ulkomaalaislain 149 §:n 1 momentin 2 kohta edellytä toistuviin rikoksiin syylistymisen osalta lainkaan niiden vakavuuteen liittyvää vaatimusta, vaan kuinka lievät rikokset tahansa voivat periaatteessa tulla kysymykseen ulkomaalaisen karkottamisen perusteena.

Hallintovaliokunta korostaa, että maamme voimassa oleva lainsäädäntö sisältää laajat mahdollisuudet rikoksiin syylistyneiden ulkomaalaisten karkottamiseen. Viime vuosina Suomesta on karkotettu vuositason suunnilleen 250 ulkomaalaista, ja karkotuksista noin 30 prosentissa perusteena on ollut rikos.

Arvoisa rouva puhemies! Hallintovaliokunta toteaa kokoavasti, että maamme lainsäädäntö on tiukempi kuin kansalaisaloitteessa valmisteltavaksi ehdotettu lainsäädäntö. Hallintovaliokunta ei katso aiheelliseksi Suomen voimassa olevan lainsäädännön väljentämistä, koska valiokunta ei pidä perusteltuna rikokseen syylistyneen ulkomaalaisen karkottamisen vaikeuttamista nykyisestäään.

Selvyyden vuoksi on syytä todeta, että tietyt kansainväliset velvoitteet kieltävät ulkomaalaisen karkottamisen, jos häntä uhkaa kuolemanrangaistus, kidutus tai muu ihmisarvoa loukkaava kohtelu. Kansallisesti kyseinen säännös sisältyy sekä perustuslain 9 §:n 4 momenttiin että ulkomaalaislain 147 §:ään. Ja edelleen paikallaan on varmaan vielä mainita, että karkottamisasiassa on kaikissa tapauksissa tehtävä eri seikat huomioon ottaen kokonaisharkinta ennen kuin karkottamisesta sitten lopullisesti päätetään.

Mainittakoon vielä, arvoisa puhemies, että mietinnöstä ilmenee, että hallitus valmistelee hallitusohjelman mukaisesti lakiehdotusta törkeisiin rikoksiin syylistyneiden rikossenuusijoiden ja yleiselle järjestykselle vaarallisten henkilöiden maasta poistamisen nopeuttamiseksi. Esitystä odotetaan tänne eduskuntaan käsittelyyn viimeistään ensi keväänä.

Hallintovaliokunta tähdentää kansalaisaloitteen riittävän huolellisen ja perusteellisen valmistelun merkitystä muun muassa pitemmällä tähtäimellä koko kansalaisaloitteen toteutuksen legitimitetin kannalta. Kansalaisaloitejärjestelmän uskottavuuden vuoksi on aiheellista selvittää niitä toimenpiteitä, joilla voitaisiin edistää riittävän laadukkaiden kansalaisaloitteiden valmistelua.

Lopputulemana hallintovaliokunta ehdottaa, että tämä kansalaisaloite hylätään.

15.53 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät edustajakollegat! Somalialainen mies saapui Suomeen 1990 ja haki maasta turvapaikkaa. Turvapaikkaa hänelle ei myönnetty, mutta hän sai humanitäärisistä syistä väliaikaisen oleskeluluvan. Se päättyi keväällä 1994. Vuotta aiemmin tämä mies oli raiskannut 13-vuotiaan tytön Tampereella. Pari vuotta myöhemmin mies oli edelleen Suomessa, murhasi 15-vuotiaan tytön Tampereella. Elinkautisen vankeustuomion aikana mies syyllistyi myöhemmin vain muutaman tunnin vankilomalla pienen lapsen törkeään seksuaaliseen hyväksikäyttöön. Ulkomaalaisvirasto antoi miehestä karkotuspäätöksen itse asiassa jo vuonna 2001. Se on edelleen voimassa. Miestä pidettiin tuossa päätöksessä vaarallisena. Helsingin hovioikeus päätti kuitenkin laskea tämän miehen elinkautisesta ehdonalaan vapauteen viime keväänä. Nyt mies on vapautumassa vankilasta. Rikosseuraamuslaitos vastusti vapauttamista ja yritti itse asiassa saada tämän asian vielä korkeimman oikeuden käsittelyyn saamatta kuitenkaan siihen lupaa. Korkein oikeus ei myöntänyt lupaa asian käsittelyyn.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2016 vp

Itse olen tehnyt lakialoitteen, joka on eduskunnan käsittelyssä, siitä, että näiden vaarallisuusarviointien tulisi olla sitovia, niin että kun ammattilaiset toteavat, että joku henkilö ei ole yhteiskuntakelpoinen ja että häntä ei voida vapauttaa, sen pitäisi olla sitovaa. Se on toinen keskustelu, ja toivon, että tämä lakialoitteeni eduskunnan käsittelyssä etenee ja oikeusministeriössä etenee, niin että tulevaisuudessa tämäntyyppisiltä tilanteilta vältyttäisiin, missä siis kaikki ammattilaiset toteavat, että kyseinen rikollinen ei ole yhteiskuntakelpoinen, häntä ei tule vapauttaa.

Hovioikeus, joka tämän vapautuksen teki Rikosseuraamuslaitoksen vastustuksesta huolimatta, perusteli, että tämä mies, joka oli siis raiskannut, murhannut ja raiskannut ja vielä vankilomalla käyttänyt törkeästi pientä lasta seksuaalisesti hyväksi, voidaan päästää vapaaksi sen takia, että hän on ollut pitkään vankilassa, miehellä on sosiaaliset verkostot ja hän on opiskellut. Hovioikeus piti myönteisenä seikkana myös sitä, ettei mies käytä alkoholia eikä hänellä ole päihteidenkäyttöhistoriaa. Hänellä on toki muunlainen, aika rankka rikoshistoria. Hovioikeuden päätöksestä nousi iso kohu, ja ymmärtääkseni se on ollut myös yksi tämän kansalaisaloitteen taustainnoittaja. Ja se päätös oli myös järkytys näiden rikosten uhrien omaisille. Tuo nainen, joka 13-vuotiaana raiskattiin, kertoi silloin keväällä Ilta-Sanomissa, että "se ihminen pisti kaiken palasiksi, tuhosi minulta aivan kaiken". Nyt kuitenkin tätä miestä ollaan vapauttamassa suomalaisen yhteiskuntaan.

Saadaanko mies nyt sitten karkotettua Suomesta Somaliaan? Se on nyt kysymys, ja siihen toivon myös hallintovaliokunnan tuoreelta puheenjohtajalta, edustaja Eerolalta, vastausta ja kannanottoa. Ymmärrän, että jos tämä lakialoite on viemässä — niin kuin uskon, että se olisi viemässä teidän perusteellisen valiokuntakäsittelyenne kuulemisten perusteella — höllempään suuntaan, niin se olisi väärin, mutta nyt on kyse minun mielestäni siitä, pitääkö lainsäädäntöä muuttaa, että tämäntyyppisestä henkilöstä pääsemme Suomessa eroon.

Poliisi on todennut, että on paljon liikkuvia osia. "Asia ei ole yksinkertainen, eikä mitään ole vielä kirkossa kuulutettu", totesi komisario Liisa Lintuluoto Helsingin poliisilaitokselta. Tämä mies on kertonut syntyneensä Mogadishussa Somaliassa, ja näitä Mogadishun turvallisuustilannearvioita on parannettu, mutta siitä huolimatta näyttää siltä, että miestä ei olla saamassa Suomesta pois. Hän ei onneksi ole vapautunut kuin vankilasta. Hän on tällä hetkellä säilönotettuna. Siihen täytyy olla syy, ja syy on se, että on tavoite, että hänet saadaan karkotettua maasta. Minun ymmärtääkseni nykylainsäädännön mukaan häntä voidaan pitää säilössä enintään vuosi. Mikä on tilanne vuoden päästä? Onko tämä raiskaaja, murhaaja-raiskaaja, lapsen seksuaalinen hyväksikäyttäjä vapaana ensi vuoden syyskuussa? Siitä on tässä minun mielestäni kyse, ja tähän pitää löytyä Suomessa järjestelmä niin, että tämäntyyppiset henkilöt eivät vapauteen voi päästä.

15.59 Ville Tavio ps: Arvoisa rouva puhemies! Tässä keskustelussa, joka nykyään turva- paikka- ja maahanmuuttopolitiikkaankin liittyen käy välillä sillä tavoin yksipuolisena, että kumpikin osapuoli vain huutaa omia kantojaan, muistutan aluksi, että rikollisten karkotus on lähtökohta, ihan kansainvälisestikin selvä asia. Myös suomalainen karkotetaan ulkomailta takaisin Suomeen, jos hän sen maan lakien mukaan on karkotettava eli on syyllistynyt niin vakaviin rikoksiin.

Tärkeää tässä keskustelussa onkin pitää mielessä, miten lakia tulee kehittää. Tulee luoda entistä selkeämmät kriteerit ja oikeudenmukaiset kriteerit ja sitten noudattaa niitä näissä karkottamisasioissa. Tämän karkottamiskansalaisaloitteen on allekirjoittanut yli 54 000 ihmistä, ja se on selkeä merkki siitä huolesta, onko tämä Suomessa toimiva järjestelmä oi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2016 vp

keudenmukainen. Siitä, mitä edustaja Heinonen aikaisemmassa puheenvuorossa kertoi, näemme, että se ei ole aina Suomessa oikeudenmukainen järjestelmä.

Tämän käsiteltävän kansalaisaloitteen muotoilu oli valitettavasti virheellinen, kuten edustaja Eerola avauspuheenvuorossa kertoi, mutta sen kansalaisaloitteen ajatus oli oikea, se periaate, minkä me kaikki tiedämme siinä olevan taustalla, on oikea — eli näiden karkottamiskriteerien tiukentaminen.

En voi olla tässä yhteydessä ottamatta esiin omaa lakialoitettani, joka koski tätä vakaviin rikoksiin syyllistyneiden automaattista karkotusta, sillä minä uskon, että tämän kansalaisaloitteen taustalla on, kuten siitä tekstistäkin käy ilmi vaikka se lyhyt siinä on, nimenomaan se, että vakaviin rikoksiin syyllistyneet tulisi karkottaa automaattisesti. Tämä tarkoittaa myös sitä toisin sanoen, että viranomaisilla ei saa olla liikaa harkintavaltaa. Pitää olla selkeät karkotuskriteerit ja niitä pitää noudattaa, ei niin, että viranomainen tekee päätöksiä satunnaisten syiden viittelemänä siinä.

Nyt kun tulevaan lakimuutokseen ollaan menossa — vielä ole tietoa, mikä se hallituksen esitys on, joka ollaan keväällä antamassa, siitä ei ole selkeää tietoa vielä edustajilla — olisi kuitenkin siinä esityksessä aiheellista ottaa just huomioon tämän kansalaisaloitteen tarkoitus, se, että karkotuspäätöksiä tulee todella tehostaa, nimenomaan sitä päätöksentekoa.

Sitten jos puhutaan siitä, että tätä karkotusprosessia pitäisi nopeuttaa, niin siihen soveltuu kyllä myös tämä aiemmin esiin ottamani seikka, eli jos halutaan nopeuttaa, niin nopeutetaan prosessin kestoa lyhentämällä. Tätä voitaisiin tehdä esimerkiksi niin, että tämä hallintovalitusoikeus poistettaisiin ja siirrettäisiin kokonaan yleisten rikosasiain tuomioistuinten puolelle se vakavien ja törkeiden rikoksien karkotuspäätöksenteko. Silloin ei tarvitsisi enää tehdä hallinto-oikeusprosessia siihen päälle, ei tarvitsisi olla poliisin esitystä Maahanmuuttovirastolle ja sitten Maahanmuuttoviraston harkintaa. Tämä on yksi tapa, mitä esitän, miten nopeutettaisiin sitä prosessia, mutta uskon, että nyt tätä asiaa käydään hallituksen sisällä tiukasti tulevina kuukausina kyllä läpi ja päästään siihen tulokseen, miten tätä nopeutetaan ja toivottavasti myös karkotuspäätöksen antamista tehostetaan.

16.04 Ben Zyskowitz kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvät kansanedustajat! Edustaja Heinonen puhui täällä paljon esillä olleesta somalimiehen tapauksesta. Meillä ei ole Somalian kanssa sellaista sopimusta, että Somalia ottaa vastaan sinne karkotetut omat kansalaisensa. Mielestäni on kuitenkin erittäin hyvä, että tästä huolimatta poliisiviranomaiset pyrkivät tämän yksittäisen tapauksen kohdalla siihen, että henkilö kuitenkin voitaisiin Somaliaan palauttaa. Onnistutaanko tässä, sitä emme tiedä, koska meillä ei viime vuosilta ole kokemuksia somalialaisten palauttamisesta Somaliaan. Kuitenkin muutaman vuoden takaa on esimerkiksi tapaus, jossa Suomessa törkeisiin rikoksiin syyllistynyt somalimies onnistuttiin palauttamaan Somalimaahan.

Arvoisa puhemies! Puhun nyt kahdesta asiasta: ensinnäkin ulkomaalaisten rikoksiin syyllistyneiden karkotusprosessista ja sitten viime aikoina keskustelua herättäneestä kysymyksestä siitä, saako tällainen karkotettu tai käännytetty henkilö, joka kaikesta huolimatta on jäänyt lainvastaisesti Suomeen, samanlaista sosiaalista turvaa, normaalia toimeentulotukea kuin laillisesti maassa olevat ulkomaalaiset ja kantasuomalaiset.

Mitä ensin tulee tähän karkotusprosessiin, niin meillä on ne perusteet, joilla ulkomaalainen rikoksiin syyllistynyt voidaan karkottaa, ja nämä perusteet hallintovaliokunnan puheenjohtaja Eerola teki selväksi. Prosessi on se, että tällaisen henkilön kohdalla po-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2016 vp

liisi virkavastuulla esittää Maahanmuuttovirastolle asianomaisen karkottamista. Sen jälkeen Maahanmuuttovirasto virkavastuulla tekee päätöksen siitä, karkotetaanko tämä henkilö vai ei. Tämän jälkeen henkilöllä on luonnollisesti jo Euroopan ihmisoikeussopimuksen mukaisesti mahdollisuus riippumattomaan tuomioistuimeen eli tässä tapauksessa hallinto-oikeuteen valittaa tästä asiasta. Sen jälkeen hallinto-oikeus tekee päätöksen karkottamisesta. Minun mielestäni tämä riittäisi. Me voisimme lyhentää karkotusprosessia sillä, että hallinto-oikeudesta olisi valituskielto korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Tänä päivänä näin ei ole, vaan hallinto-oikeuden päätöksestä voi tehdä valituslupahakemuksen korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Minun mielestäni on selvää, että jokainen karkotettava pyrkii kaikin keinoin pitkittämään Suomesta tapahtuvaa karkotusta toivoen, että sinä aikana olosuhteet muuttuisivat esimerkiksi perhesiteen solmimisen tai muun perusteella sellaisiksi, että hän voisi jäädä maahan. Näin ollen näen, että tämä mahdollisuus hakea vielä valituslupaa hallinto-oikeudesta korkeimpaan hallinto-oikeuteen on tarpeeton ja sitä käytetään käytännössä tämän karkotusprosessin pitkittämiseen. Riittävä oikeusturvan tae jo Euroopan ihmisoikeussopimuksenkin valossa on siinä, että viranomaisen päätöksestä, eli Maahanmuuttoviraston päätöksestä, voi valittaa riippumattomaan tuomioistuimeen. Eli tältä osin mielestäni tulisi säätää valituskielto hallinto-oikeudesta eteenpäin.

Toinen asia, josta tässä yhteydessä haluan puhua, on tämä laittomasti maahan jäävien ulkomaalaisten oikeus sosiaaliturvaan. Kuten esimerkiksi edustaja Heinosen puheenvuorosta kävi ilmi, meillä on maassamme karkotettuja, jotka eivät kuitenkaan suostu maasta poistumaan ja joiden kohdalla pakkopalauttaminen ei onnistu. Sen lisäksi meillä tulee käytännössä viimeistään ensi vuonna olemaan maassa vähintään satoja, ellei jopa tuhansia, sellaisia henkilöitä, jotka kielteisen turvapaikkapäätöksen saatuaan on päätetty käännättää maasta mutta jotka eivät suostu maasta poistumaan, vaikka on olemassa täysin lainvoimainen päätös heidän turvapaikkahakemukseensa ja näin ollen lainvoimainen käännättämispäätös.

Mikä oikeus näillä laittomasti maassamme olevilla on sosiaaliturvaan? Hieraisin silmiäni, kun luin Yleisradion uutisten nettisivuilta aamulla 31.8. eli pari viikkoa sitten otsikolla "Tiesitkö? Suomi antaa toimeentulotukea ulkomaalaisille, jotka jäävät maahan ilman lupaa". En todellakaan tiennyt enkä usko, että kukaan muukaan tietää, koska tämä uutinen ei mielestäni pidä paikkaansa.

Niinpä oma-aloitteisesti otin yhteyttä ja korjasin asiaa ja lausuin oman mielipiteeni — olenhan minäkin eräänlainen perustuslakiasiantuntija asioita opiskeltuani ja vuosikausia perustuslakivaliokunnassa toimineena — ja totesin, että jos ihminen on laittomasti Suomessa, niin hänellä on oikeus luonnollisesti välttämättömimpään sosiaaliturvaan, tarkoittaen esimerkiksi ravintoa, kattoa pään päälle pakkasella, lääkkeitä ja vastaavaa, mutta että tällaisen ihmisen kohdalla, joka on saanut lainvoimaisen kielteisen päätöksen turvapaikkahakemukseensa tai lainvoimaisen karkotuspäätöksen, koko suomalainen oikeusjärjestys olettaa, että henkilö poistuu maasta mahdollisimman pian. Ja näin ollen tietystikään hänelle ei voi kuulua tavanomainen, normaali toimeentulotuki, jota tietyn normitulon mukaan annetaan ja aina vähintään kuukaudeksi kerrallaan. Mielestäni asia oli selvä, ja ystävällisesti haastattelivat minua uutisiin ja ottivat tämän kantani. Minun kantani on myös linjassa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen kanssa, joka heinäkuussa teki Hollantia koskien vastaavanlaisen ratkaisun: Kyse oli etiopialaismiehestä, joka ei suostunut poistumaan kotimaahansa ja jota ei väkisin voinut käännättää, ja Hollanti kieltäytyi antamasta hänelle

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2016 vp

muuta kuin neljän viikon toimeentulotuen ja tietyin ehdoin myös majoituksen. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimien totesi, että Hollannin menettely oli Euroopan ihmisoikeussopimuksen mukainen.

Eli luulin, että asia on niin kuin sanoin ja että asia olisi aika lailla kunnossa — vaan eipä ollutkaan. Yleisradio ihan ymmärrettävästi halusi kuulla myös muualta näkemystä. Ja niinpä valtiosääntöoikeuden professori Turun yliopistossa, professori Lavapuro, oli täysin eri mieltä kanssani. Hän oli sitä mieltä, että "Zyskowiczin tulkinta on kuitenkin ongelmallinen siitä syystä, että se asettaa ulkomaalaiset paperittomat eriarvoiseen asemaan". Sivumennen sanoen en puhunut paperittomista, koska se on mielestäni hämäävä yleiskäsite, koska se voi pitää sisällään sekä laillisesti maassa olevia, kuten nämä kerjäläiset Helsingissä, että laittomasti maassa olevia, kuten esimerkiksi karkotettuja ihmisiä. Edelleen Lavapuro sanoo: "Perustuslaki on kuitenkin asiassa yksiselitteinen. Jokaiselle on taattu oikeus välttämättömään toimeentuloon. Jos siihen ei olla tyytyväisiä, voidaan muuttaa perustuslakia." Lavapuro sanoi myös näin: "Ihmiset ovat yhdenvertaisia. Eivät suomalaiset, vaan ihmiset. Tämä perustuslain 19 § 1 momentti koskee jokaista, eikä meillä ole mitään perustetta kohdella heitä eri tavoin."

Eli jos ymmärrän Lavapuron oikein, että hänen mielestään meillä ei ole mitään perustetta kohdella eri tavoin sellaista ihmistä, joka on Suomessa laittomasti ja joka on meidän oikeusjärjestyksemme mukaan poistumassa ensi tilassa maasta, verrattuna sellaiseen ihmiseen, joka on maassa täysin laillisesti, niin, jos Lavapuro on tätä mieltä, miten sen lievästi sanoisi, kyseessä on hyvin omituinen kannanotto. Totta kai meillä on perustuslaillinen oikeus — ja minun mielestäni myös velvollisuus, mutta ei se nyt mikään perustuslaillinen velvollisuus ole — eri tavoin arvioida sellaisen ihmisen tarvetta sosiaaliseen tukeen, joka täysin laillisesti on maassamme, kuin sellaisen ihmisen, joka on laittomasti maassamme ja jonka oletamme ja haluamme poistuvan maastamme. Ja tämä professori Lavapuron käsitys, jos se on oikein referoitu ja olen sen oikein ymmärtänyt, on täysin käsittämätön. Tiedän, että professori Lavapuro kuuluu perusoikeusfundamentalistien koulukuntaan ja olen tottunut siihen, että tuon koulukunnan piiristä voi tulla vaikka minkälaisia perustuslakitulkintoja. Mutta pitää sanoa, että näin huonosti perusteltuun kannanottoon en ole törmännyt pitkään aikaan.

Haluan vielä lopuksi, kun aikakin loppuu, herra puhemies, sanoa, että kun tästä asiasta näyttää vallitsevan erilaisia oikeudellisia tulkintoja, niin toivoisin, että eduskunnan perustuslakivaliokunta jossain sopivassa yhteydessä voisi ottaa tähän asiaan kantaa. Ja sitä varmasti toivovat myös esimerkiksi ne sosiaali- ja terveysministeriön virkamiehet, jotka tällä hetkellä valmistelevat uutta opasta koskien toimeentulotuen myöntämistä puheena olevissa tilanteissa.

Aivan lopuksi haluan vielä sanoa: Kun apulaisoikeusasiamies Sakslin joulukuussa viime vuonna otti kantaa ilman pysyvää oleskelulupaa Suomessa olevien oikeuteen saada toimeentulotukea, niin tämä kanta on julkisuudessa virheellisesti, myös tässä Ylen uutisessa, tulkittu kannaksi laittomasti maassa olevien oikeuteen saada toimeentulotukea. Ja tätä Sakslinin kanta ei tarkoita. Sen vahvasti viimeksi eilen Uudessa Suomessa asian esitellyt virkamies. Eli meillä ei ole voimassa auktoritatiivisen lainvalvontaviranomaisen, esimerkiksi apulaisoikeusasiamiehen, kantaa siitä, että myös laittomasti Suomessa olevilla ihmisillä olisi oikeus samaan tavanomaiseen toimeentulotukeen kuin laillisesti maassa olevilla ihmisillä, eikä tällaista kantaa tietystikään edes voisi olla olemassa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2016 vp

16.17 Elsi Katainen kesk: Arvoisa puhemies! Kun käsitelimme hallintovaliokunnassa tätä kansalaisaloitetta, oli aivan välttämätöntä käydä pohdintaa myös siitä, miten kansalaisaloite ylipäänsä voisi olla nykyistä tehokkaampi kansalaisaktiivisuuden väline. Lainsäädännön on aina täytettävä tietyt oikeudelliset reunaehdot, jotka — kuten tässäkin valiokunnan mietinnössä todetaan — seuraavat muun muassa perustuslaista tai kansainvälisistä velvoitteista seuraavia perusperiaatteita. Jotta kansalaisaloite voisi aidosti olla aloite lainsäädännöksi eikä vain julkisen keskustelun herättäjäksi, kansalaisten pitäisi jollakin keinolla saada niiden tekemiseen tukea. Muutoin aloitteiden taustalla voi olla vääriä tietoja, ja lopulta kansalaisaloitteen käsittelyssä käytännössä vain kuormitetaan eduskuntaa ja tietysti aloitteen tekijää. Tuon valiokuntakäsittelyn jälkeen olenkin vakuuttunut siitä, että kansalaisaloitteet tarvitsisivat vähintäänkin jonkinlaisen juridisen ennakkotarkistuksen ennen eduskuntakäsittelyä, mielellään jo ennen nimien keräämistä. Kukaan ei vaadi täydellisiä, lainsäädäntöön suoraan istuvia aloitteita, mutta kansalaisaloitteiden pitäisi perustua oikeaan käsitykseen suomalaisesta lainsäädännöstä. Nyt käsiteltävä aloite ei perustunut tai oli tässä tapauksessa aikaansa jäljessä.

Tätä kansalaisaloitetta voi tosin myös kiittää keskustelun laajentamisesta tässä lainsäädännössä. Nykyinen lainsäädäntö sisältää muun muassa laajat mahdollisuudet rikoksiin syyllistyneiden karkottamiseen, jota kansalaisaloitekin keskeisiltä osin vaati. Toivottavasti aloitteen saaman julkisuuden myötä oikea mielikuva välittyy suomalaisille. Lisäksi sisäministeriössä, niin kuin puheenjohtaja Eerolakin mainitsi, on meneillään selvitys törkeisiin rikoksiin syyllistyneiden maasta poistamisen nopeuttamisesta. Eduskunnan käsiteltäväksi saanemme asian ensi keväänä, ja siinä voitaneen puuttua niihin kysymyksiin, mihin aiemmissakin puheenvuoroissa on viitattu.

Arvoisa puhemies! Paljon on kritisoitu hallituksen maahanmuuttopolitiikkaa. Hallintovaliokunta seurasi viime vuonna ja tarkemmin loppuvuonna kriisiytynyttä tilannetta läheltä, ja voi vain todeta, että jotakin oli tehtävä. Vuosi sitten näihin aikoihin viikossa tuli turvapaikanhakijoita sama määrä kuin aiemmin oli tullut vuodessa. Tilanne oli kerta kaikkiaan saatava hallintaan. Minusta hallitus onnistui joulukuun linjauksillaan tilanteen halluotossa hyvin. On totta, että säädöksiä kiristettiin, mutta samalla prosessit pyrittiin saamaan sujuviksi EU:n ulkorajoilta aina kotouttamiseen saakka. Vetovoimatekijöidenkin poistaminen oli tarpeellista, sillä ei Suomi pysty ottamaan taakkaa enemmän kuin on voimavaroja. Se ei olisi ollut maahantulijoidenkaan etu. Niinpä keväällä poistettiin ulkomalaislaista humanitäärinen suojeluperuste, joka oli vuonna 2009 lakiin otettu niin kutsuttu Suomi-lisä, jonka myötä 7 prosenttia myönteisistä päätöksistä tehtiin. Myös perheen yhdistämisen kriteereitä tiukennettiin EU-direktiivin antamissa puitteissa ja samalla yhteispuhjoismaisella linjalla. Tässä yhteydessä on myös todettava, että Migri tekee omaa työtään ja sille on annettava siihen rauha. Palautukset perustuvat turvallisuuskatsauksiin, joita Migri myös päivittää säännöllisesti.

Kaiken kaikkiaan olen itse luottavainen, että jos turvapaikanhakija tarvitsee turvapaikan ja perusteet ovat kunnossa, hän kyllä Suomesta turvapaikan saa. Vastaavasti myös, arvoisa puhemies, karkotusta koskevat toimet kaipaavat tarkistuksia ja tarvittaessa niitä on nopeutettava.

16.22 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Elsi Katainen ihan oikein minun mielestäni pohti sitä, mikä näiden kansalaisaloitteiden tulevaisuus on. Ei taida olla yhtään kansalaisaloitetta vielä ollut sellaista, joka olisi ollut ihan suo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2016 vp

raan siirrettävissä lakikirjaan. Kuitenkin näissä ilmaistaan selkeällä tavalla aika ison suomalaisjoukon tahtotila, ja tietysti se on ehkä se viesti, mikä näistä tulee. Voisi miettiä myös sitä, tarvitaanko se tarkka lakitekkinen kirjoitusasu vai riittäisikö se, että se on tahdonilmaus, missä tehdään tietty viesti selväksi kansanedustajille, eduskunnalle, ja sen jälkeen normaali lainsäädäntökoneisto sen tekisi, jos eduskunnasta enemmistö näin päättää. Tämä voisi olla yksi järkevä malli, jolla voitaisiin edetä. Sitten oma juttunsa ovat tietysti nämä aloitteet ja vasta-aloitteet ja vasta-aloitteiden vasta-aloitteet. Näitä täytyy varmasti tulevaisuudessa pohtia.

16.23 Mikko Kärnä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Heinonen puhuu aivan oikein, mutta mikäli itse olen ymmärtänyt oikein kansalaisaloitejärjestelmää, niin aloite voidaan laatia myös siihen muotoon, jossa se on kehoitus lainsäädäntötyöhön ryhtymiselle. Eli en nyt näe tässä ristiriitaa nykyisen olemassa olevan lainsäädännön kanssa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Siirrytään puhujalistaan.

16.23 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa herra puhemies! Tämä aihealue on ihan syys-täkin herättänyt paljon julkista keskustelua ja tunteita. Uskoisin, että on melko lailla päivänselvää, että kun Suomi toivottavasti tarjoaa turvaa, niin eivät he, jotka turvattomuutta tuovat, voi olla ensimmäisenä jonossa.

Teimme hallintovaliokunnassa yksimielisen mietinnön tähän aloitteeseen ja kävimme aloitteen hyvin perinpohjaisesti läpi siitä huolimatta, että aloite oli tietyiltä perusolettamiltaan aikaansa jäljessä tai, sanotaan, virheellinen. Toisaalta aloite mahdollisti sen, että asia saatiin puitua kattavasti läpi, ja nyt toivottavasti kaikki suomalaiset ovat hiukan viisaampia siinä, mikä tilanne tässä asiassa on.

Ymmärrän myös oikein hyvin sen kansalaisilta kumpuavan huolen ja närkästyksen. Kun puhumme vakavista rikoksista, ne koskettavat pahimmillaan aivan perustavanlaatuisesti ihmisiä. Henkilökohtaisestikin olen sitä mieltä, että esimerkiksi seksuaalirikoksista annettavat rangaistukset Suomessa ovat liian usein liian alhaisia. Toisaalta kun mietimme karkottamista, niin, kuten valiokunta toteaa, tässä on useita asioita, jotka on huomioitava. Meidän on noudatettava kansainvälistä oikeusvaltioperiaatetta ja pidettävä huolta siitä, että kaikki tapahtuu niin sanotusti sivistyneesti ja ihmisoikeuksia kunnioittaen myös sellaisissa tapauksissa, kun joku on tullut Suomeen tekemään jotain korvaamattoman kammottavaa.

Toivon yleisesti, että pidämme mielessämme oikeusvaltioperiaatteen, kun puhumme maahanmuuttopolitiikasta laajemminkin, etenkin myös niissä tapauksissa, joissa käsittelemme sellaisia henkilöitä, jotka eivät ole rikoksia tehneet. Tällä hetkellä on herännyt aivan aiheellisia huolia siitä, täyttyvätkö kaikki ihmisoikeudet, kun Suomi antaa kielteisiä turvapaikkapäätöksiä.

16.25 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aivan puheenvuoronsa lopussa edustaja Parviainen kiinnitti huomiota siihen, täyttyvätkö kansainväliset ihmisoikeudet, kun Suomi antaa turvapaikkapäätöksiä. Olen myös julkisesta keskustelusta huomannut, että esimerkiksi professori Martin Scheinin on sanonut, että Maahanmuuttoviraston eräessä yksittäistapauksessa irakilaismiehelle antama kielteinen päätös on perustuslakiemme vastainen. Edelleen olen huomannut, ihan äskettäin, että on väitetty,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2016 vp

että lainvalmistelussa ulkomaalaisasioissa ministeriöissä tai eduskunnassa ei kiinnitetä riittävästi huomiota perusoikeuksiin ja ihmisoikeuksiin. Voin sanoa, että jokainen — jokainen — maahanmuuttoa ja ulkomaalaisia koskeva esitys, joka viime vuosien aikana on tullut, on mennyt perustuslakivaliokuntaan ja jokaista on perusteltu sivukaupalla suhteessa perusoikeuksiin ja ihmisoikeuksiin. Nämä asiat ovat esillä jatkuvasti, ja Suomen järjestelmässä asioista päättää perustuslakivaliokunta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Listaan.

16.27 Sirpa Paatero sd: Arvoisat herra puhemies ja kollegat! Jouduin palauttamaan mieleen, koska tämä varsinainen mietintö kerettiin tehdä jo silloin ennen kesätaun alkua ja nyt sitten keskustellaan heti syyskauden alussa.

Äsken todettiin se näkemys, että valiokunta oli hyvin yksimielinen, ja se lähtökohta, että Suomen lainsäädäntö sisältää jo varsin laajat mahdollisuudet rikoksiin syyllistyneiden karkottamiseen, niin vakaviin rikoksiin kuin vähän pienempiin rikoksiin, jos katsotaan, että ihminen on vaaraksi yhteiskunnalle ja muille ihmisille tai että niitä rikoksia on isompi määrä. Mutta ikävää on, että tämä keskustelu kansalaisaloitteista tuntuu menevän jotenkin epämääräiseen suuntaan, jos meille tulee enemmän samantyyppisiä kansalaisaloitteita, joissa ei ole perehdytty Suomen nykyiseen lainsäädäntöön. Minun — joka arvostan kansalaisaloitetta ja kansalaisten mielipiteen kuulemista — mielestäni on valitettavaa, että meillä jollain mielikuvalla luodaan iso, kymmenientuhansien ihmisten allekirjoittama kansalaisaloite, joka perustuu virheellisiin tietoihin. Tähän, en niinkään lakitekniiseen asiaan vaan tähän, toivoisin tarkempaa kontrollia ja, niin kuin valiokunta viittaa omassa mietinnössään, mietintää niistä toimenpiteistä, jotta tällaiset kansalaisaloitteet eivät etenisi edes tänne eduskuntaan asti ennen kuin niissä on oikeasti korjattu ne virheelliset tiedot, koska pelkien mielikuvien varassa erilaisten asioiden tuominen eduskuntakäsittelyyn ei mielestäni ole eduskunnan arvovallankaan mukaista. Mutta eduskunnan on tietenkin käsiteltävä asioita, joista ihmiset ovat huolestuneita, ja tästä syystä me olemme kirjoittaneet tänne mietintöön yksimielisesti, että pitäisi miettiä niitä toimenpiteitä, joilla tätä laadukkuutta kansalaisaloitteiden osalta saadaan parannettua.

On todettava, että karkotuspäätöksiä on siis tehty, mutta huomattava on se, että suurin osa karkotuspäätöksistä on tehty muilla perusteilla kuin rikosperusteilla, eliikkä oletettavasti sillä perusteella, että ihminen ei ole saanut turvapaikkaa eikä ole saanut oleskelulupaa ja tämän jälkeen tehdään karkotuspäätös. Mielestäni on ihan perusteltua, että karkotuspäätöksen tekee Maahanmuuttovirasto joko omasta, poliisin tai rajavartiolaitoksen esityksestä, mutta voidaan myös tietysti evätä maahanpääsy tai tehdä käännätyispäätös. On erilaisia mahdollisuuksia. Ja on tietysti perusteltua ihmisoikeusnäkökulmasta, mistä edustajat täällä keskustelivat, että ei voida luovuttaa väkisin maahan, jossa eittämättä ihmisellä on riski tulla tapetuksi, joutua kuolemanrangaistukseen, kidutukseen tai muuhun ihmisarvoa loukkaavaan kohteluun. Tällaisiin paikkoihin ei tietenkään Suomen pidä ihmisiä palauttaa. (Ben Zyskowiec: Eikä voikaan!) — Eikä voi. Juuri näin, ja sen takia arvostan sitä linjaa, mikä on olemassa.

Sitten vielä keskusteluun siitä, onko ulkomaalaisten osalta enemmän rikoksia ja minkä tyyllisiä rikoksia: Tässä on eroja, ja me varmaan kaikki olemme sitä mieltä, että minkäänlaisia rikoksia ei pitäisi olla. Mutta mielikuva siitä, onko ulkomaalaisuus jotenkin suurempi riski rikoksien tekemiselle: tästä ei ole mitään näyttöä, kun katsotaan rikostilastoja. Sitä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2016 vp

vastoin ulkomaalaisten riski joutua rikoksen uhriksi on suurempi kuin suomalaisten osalta. Siis ulkomaalaiset valitettavasti joutuvat nopeammin ja helpommin rikoksen uhriksi eivätkä ole poikkeavasti enemmän rikoksia tekeviä kuin suomalaiset. Elikkä yleistyksistä pitäisi päästä tässä kohtaa eroon.

Sitten tämä kysymys, mitenkä tätä prosessia voitaisiin nopeuttaa, koska se on varmaan kaikkien meidän mielestä ihan perusteltua ja tarpeellista ja 2—3 vuotta asian käsittelyä on liian pitkään:

Jotta me noudattaisimme oikeusvaltioperiaatetta — enkä haluaisi luopua kaikista valitusmahdollisuuksista ja muusta — yksinkertaisin keino olisi tietenkin lisäresurssit hallinto-oikeuksiin. Tällä hetkellä sieltä ollaan ymmärtääkseni vähentämässä.

Toinen asia on se, että nämä valitusprosessit käsiteltäisiin kiireellisenä. Ei laitettaisi pinnon alimmaiseksi vaan nostettaisiin pinnon päällimmäiseksi, jolloinka saataisiin ne nopeasti käsiteltyä.

Kolmantena voi miettiä sitä, voisiko jo ennen kuin valitusprosessi on lopullisesti loppuun käyty laittaa alulle prosessin karkottamisesta niin sanottuihin turvallisiin maihin, elikkä voitaisiinko jo siinä kohtaa, kun valituskierte on vielä olemassa, palauttaa mahdollisesti rikoksiin syyllistynyt.

Näillä keinoilla, ilman että puututtaisiin sinänsä valitusoikeuksiin, ilman että puututtaisiin ihmisten oikeuteen ja suomalaiseen oikeusvaltiokäsitykseen, meillä on monta mahdollisuutta, jotka tarjoan tässä hallitukselle pohdittavaksi, kun mietitte sitä lainsäädännön valmistelua.

16.33 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä nyt käsittelyssä oleva kansalaisaloite on erittäin vahva huolestuneiden kansalaisten tahdonilmaus. Mutta kuten vanha suomalainen sananlasku toteaa, ei melatta merelle, niin tässä on valitettavasti lähdetty sinne merelle aivan ilman venettä ja myös niitä pelastusliivejä. Mikäli aloite tällaisena hyväksyttäisiin, niin se vaikeuttaisi merkittäväällä tavalla rikokseen syyllistyneen ulkomaalaisen karkottamista, ja tämä ei varmastikaan ole ollut myöskään aloitteen tekijän tarkoitus. Tämän vuoksi nyt jatkoa ajatellen on äärettömän tärkeää tarkastella niitä keinoja, joita meillä on näiden kansalaisaloitteiden suhteen, että silloin, kun ne tänne käsittelyyn etenevät, ne ovat sellaisia aidosti ongelmaan puuttuvia, aidosti lainsäädännön mukaisia, joihin sitten eduskunta voi omalla arvovallallaan puuttua.

On selvää, että nykyisessä lainsäädännössä meillä on käytössämme kaikki tarvittavat työkalut rikokseen syyllistyneen ulkomaalaisen karkottamiseksi. Tällä hetkellä tiettyjen maiden osalta ei ole niinkään kyse lainsäädännöstä, vaan on kyse palauttamissopimuksista, ja tässä esitänkin vetoomuksen hallitukselle ja erityisesti ulkoministeri Soinille, että ennen kaikkea nyt Somalian ja Irakin kanssa nämä palauttamissopimukset pyrittäisiin ensi tilassa hoitamaan kuntoon.

Kokonaisuutena tässä keskustelussa, mitä ulkomaalaisista käydään, turvapaikkapolitiikasta käydään ja rikokseen syyllistyneiden ulkomaalaisten karkottamisesta käydään, haluan palauttaa mieliin, että meidän on Suomessa oltava sivistyksen, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden mallimaa ja meidän on tämänkin pohjalta aina muistettava, mitä se "maassa maan tavalla" tarkoittaa: yhteisiin pelisääntöihin on sitouduttava, ja ne sellaiset henkilöt, jotka eivät tähän ole valmiita, voivat myös maasta poistua.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2016 vp

16.35 Mika Kari sd: Arvoisa herra puhemies! Käsitlemme kansalaisaloitetta vakaviin rikoksiin syyllistyneiden ulkomaalaisten karkottamisesta. Oman puheenvuoroni alussa yhdyin niihin puheenvuoroihin, joissa muistutetaan siitä, että tässä maassa eletään tämän tasavallan lakien mukaan ja vakavien ja vähemmänkin vakavien rikosten tekeminen turvapaikanhakijana tai muuna kansalaisena on aivan yhtä tuomittavaa.

Eduskunnan hallintovaliokunnan käsittelyn yhteydessä valiokunta oli yksimielinen siitä, että rikoksiin syyllistyneiden ulkomaalaisten karkottamisessa soveltamiskynnys jo nykyisen lainsäädännön puitteissa on matala. Kyse ei ole siis ainoastaan karkottamisesta siinä tapauksessa, kun turvapaikanhakija syyllistyy vakaviin rikoksiin, vaan myös sakkorangaistuksiin syyllistyneiden turvapaikanhakijoiden ja tässä maassa oleskelevien ulkomaalaisten osalta palautus voidaan käynnistää ja palautusprosessi myös usein käynnistyy.

Ydinkysymys asioiden käsittelyssä on se, johonka tässä keskustelussa ollaan jo viitattu: miten rikosasioiden tutkinta ja oikeusprosessi näissä karkottamis- ja palautuskysymyksissä toimivat? Kiinnitänkin huomiota viime kauden lopulla eduskunnassa istuneen parlamentaarisen toimikunnan valmisteluun. Tässä parlamentarisessa toimikunnassa olivat edustettuina kaikki viime kaudella tässä talossa istuneet puolueet, ja tämän toimikunnan toimesta syntyi myös toimenpide-esityksiä siitä, millä tavalla pitäisi jatkossa nopeuttaa oikeusprosesseja. Yhden edustajien Zyskiewicz ja Paatero pohdintaan siitä, että meidän pitää joustavoittaa myös tätä valitusjärjestelmää siltä osin kuin tarvetta on, kuitenkin tätä oikeusperustaa murentamatta kohtuuttomasti.

Samassa yhteydessä pitää varmistaa myös poliisin tutkinnan ja oikeudenhoidon määrärahat, ja kiinnitänkin lopuksi huomiota ensi vuonna toivottavasti valmistuvaan Sipilän hallituksen esitykseen tähän asiaan liittyen. Toivon tälle esitykselle ja ennen kaikkea sen valmistelulle jo tässä vaiheessa kaikkea mahdollista hyvää.

16.37 Aino-Kaisa Pekonen vas: Arvoisa puhemies! Kansalaisaloite on tervetullut lisä meidän suomalaisessa demokratiassa. Se on rikastuttanut poliittista keskustelua ja saanut eduskunnan keskustelemaan ja ottamaan kantaa myös sellaisiin kansalaisia puhuttaviin asioihin, jotka eivät muuten saisi politiikassa tilaa. Eduskunnassa on käsitelty monenkirjavia aloitteita. Suhteellisen nuorena demokratian työkaluna kansalaisaloite hakee kuitenkin vielä paikkaansa.

Vasemmistoliiton kanta on, että kaikki aloitteet on käsiteltävä vakavasti ja riittävällä perusteellisuudella. Hyvä on laatia kaikista aloitteista valiokunnan mietintö, jotta ne tulevat käsittelyyn myös täysistunnossa. Siinä ei kuitenkaan ole mieltä, että eduskunta joutuu käsittelemään puolivillaisia kansalaisaloitteita, etenkin jos ne ovat ilmeisen virheellisiä. Se ei ollut tarkoitus silloin, kun kansalaisaloite vuonna 2012 mahdollistettiin Suomessa, ja tästä on täällä salissa tänään kuultu monta puheenvuoroa.

Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä oleva aloite on monella tapaa kyseenalainen. Ensinnäkin tämä aloite on teknisesti virheellinen. Vaikka aloitteen tekijät selkeästi halusivat kiristää ulkomaalaislainsäädäntöä, merkitsisi aloitteen läpimeno tosiasiaa löysennystä voimassa olevaan lakiin verrattuna. Nykyinen lainsäädäntö mahdollistaa vakaviin rikoksiin syyllistyneiden karkottamisen.

Toiseksi aloite on sisällöllisesti kyseenalainen, sanoisinko populistinen. Siinä esitetään monimutkaiseen ongelmaan yksinkertaisia ratkaisuja. Suomen on kunnioitettava YK:ssa ja EU:ssa sovittuja yhteisiä sääntöjä ja pidettävä korkeassa arvossa niitä kansainvälisiä sopi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2016 vp

muksia, joihin olemme sitoutuneet. Oikeusvaltiossa kaikkia rikoksentekijöitä myös kohdellaan samoin kriteerein taustasta riippumatta.

Suomeen on tullut paljon ihmisiä sotaa käyvistä ja sotien runtelemista maista: Irakista, Afganistanista, Somaliasta ja Syyriasta. Nämä ovat maita, joihin karkottaminen ei ole helppoa, varsinkaan jos nämä maat eivät suostu ottamaan ihmistä vastaan. Henkilöä voi uhata myös kuolemanrangaistus.

Parasta rikollisuuden ehkäisyä on pitää huoli hyvinvointiyhteiskunnasta, sen palveluista ja turvaverkoista ja estää syrjäytymistä. Maahanmuuttajien tehokas kotoutuminen ja työllistyminen on ensisijaisen tärkeää, rangaistuksia koventamalla ei näitä ongelmia kestävästi ratkaista.

Vasemmistoliitto ei kannata tätä aloitetta.

16.40 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Kiitän ensinnäkin hallintovaliokuntaa hyvästä mietinnöstä ja myös siitä, että valiokunta on käsitellyt tämän asian. Mietintötekstissä viitataan siihen vaihtoehtoon, että mietinnön olisi voinut jättää myöskin käsittelemättä puutteiden vuoksi. Mutta nyt meidän pitäisi myös keskustella siitä, että ensinnäkin demokratiaa tulee tietenkin kannattaa, mutta onko kansalaisaloitteen tekeminen tänä päivänä jopa liian helppoa. Tänä päivänä riittää 50 000 nimeä, mutta tulisiko sen olla 100 000 nimeä esimerkiksi? Plus sitten laadun tulisi olla sellainen, että sen mukaan voidaan täällä tehdä enemmän loppupäätöksiä. Olennaista on kuitenkin se, että kun tällainen aloite otetaan käsiteltäväksi, se tulee käsitellä vakavasti ja asianmukaisesti, ja se vaatii paljon aikaa ja rahkeita.

Mielestäni yli 50 000 ihmisen kannanilmaisu ansaitsee kuitenkin vastauksen. On tärkeää, että mietinnössä on viitattu voimassa olevaan lainsäädäntöön ja siihen, miten nykyisellään on mahdollista toimia karkottamisen suhteen. Vaikka tämä enemmänkin hieman iskulauseenomainen kansalaisaloite ei täytäkään niitä laadullisia kriteereitä, joita lainsäädäntömuutoksiin suoranaisesti johtavalta aloitteelta odotetaan, niin ei sitä ole laadittu silti aivan turhaan. Ymmärrän tämän kansalaisaloitteen ainakin osittain pikemminkin kannanilmaisuna ja huolenosoituksena kuin varsinaisena lainsäädännöllisenä aloitteena. Uskon lakialoitteen taustalla olevan etenkin huolen niistä tilastoista, joiden mukaan eräissä rikostyypeissä tietyt ulkomaalaistaustaiset ryhmät ovat voimakkaasti yliedustettuna. Tämä huoli on otettava äärimmäisen vakavasti.

Mietinnössä viitataan sisäministeriössä vireillä olevaan, hallitusohjelman mukaiseen hankkeeseen törkeisiin rikoksiin syyllistyneiden, rikoksenuusijoiden ja yleiselle järjestykselle vaarallisten henkilöiden maasta poistamisen nopeuttamiseksi. Toivottavasti tämän hankkeen pohjalta tullaan antamaan jämerä hallituksen esitys eduskunnalle mahdollisimman pian. Siitä toivoakseni on kuitenkin laaja yksimielisyys, että jos annamme jonkun ulkomaalaisen ihmisen oleskella maassamme eri syistä ja hän sitten tekee täällä vakavan rikoksen, niin lähtökohtaisesti meidän on voitava poistaa tällainen henkilö maastamme mitä pikimmin rangaistuksen kärsittyään.

Ulkomaalaisten rikollisten tehokas rankaiseminen ja maasta karkottaminen on myös omiaan vähentämään rasismia ja niitä ennakkoluuloja, joita kantaväestön keskuudessa voidaan niin maassamme eläviä valtaosaltaan kunnollisia ulkomaalaisia kuin maahanmuuttopolitiikkaamme kohtaan tuntea. Onneksi nämä rikokset ovat kuitenkin äärimmäisen harvinaisia, ja kyllähän me täällä Suomessa voimme elää turvallisina mielin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2016 vp

16.44 **Katri Kulmuni kesk:** Arvoisa puhemies! Voin kyllä yhtyä niihin lukuisiin puheenvuoroihin, joita täällä on käytetty myös itse kansalaisaloitejärjestelmästä ja siitä, miten me saisimme jonkinlaista etukäteistukea juridiikan osalta sille, etteivät kansalaisaloitteet nyt kompastuisi ensi sijassa ainakaan siihen, että ne pohjautuvat virheelliselle olettamalle tai vanhentuneelle tiedolle. Pidän erittäin hyvänä, että hallintovaliokunta kuitenkin otti kansalaisaloitteen käsiteltäväksi näistä puutteista huolimatta. Valiokunnan mietinnössä on kyllä paljon sellaista, jota voi jatkossa viedä eteenpäin parlamentaarisesti, ja hyvä myös, että valiokunta oli yksimielinen mietinnössään.

Tähän kansalaisaloitteeseen, joka koskee nyt sitten vakaviin rikoksiin syyllistyneiden ulkomaalaisten karkottamista, liittyy osittain mielestäni myös toinen kansalaisaloite, joka on ollut lakivaliokunnan puolella käsittelyssä. Tässä keskustelussakin on tullut esille lapsiin kohdistuneiden seksuaalisten rikosten rankaisemisen tiukentaminen, kun näitä asioita on vähän limittäin käsitelty. Itse asiassa meidän lakimme on monin paikoin jo varsin tiukakin, mutta kuitenkin se rangaistuskäytäntö ei sitten vastaa sitä lainsäätäjän tahtotilaa. Siihen kyllä toivoisin, että oikeusministeri hallitusohjelman mukaisesti toisi mahdollisimman pian nämä tarkistukset, niin että myös rikoksista tuomittujen tuomiot tulisivat sille tasolle, mille lainsäätäjä on ne tarkoittanut.

16.46 **Ben Zyskowiec kok:** Arvoisa herra puhemies! Hyvät kansanedustajat! Edustaja Paatero puhui aivan oikein siitä, että me emme tietystikään voi karkottaa ketään sellaisiin olosuhteisiin, joissa häntä uhkaa esimerkiksi kuolemantuomio. Tämä on ainoa oikea kannanotto. Suomi on oikeusvaltio, Suomi on sivistysvaltio, ja erilaisissa kansainvälisissä sopimuksissa ja omassa perustuslaissammekin tämä on selvä lähtökohta. Niinpä esimerkiksi vaikka kävisi ilmi, että joku irakilainen on syyllistynyt Suomessa törkeään rikokseen, mutta tiedämme, että hän ennen Suomeen saapumistaan on Irakissa niiden joukossa, jotka siellä ovat syyllistyneet esimerkiksi vankien ampumiseen, niin me emme voisi häntä sinne lähettää, jos tietäisimme, että hänet — kuten eräät muutkin näihin vankien ampumisiin syyllistyneet — olisi tarkoitus tuomita kuolemaan.

Herra puhemies! Kiinnitän tässä yhteydessä huomiota asiaan, josta puhuivat ainakin edustajat Katainen ja Parviainen, eli kyse oli Maahanmuuttoviraston työskentelystä tämänhetkisen turvapaikkapaineen alaisena. Minun mielestäni Maahanmuuttovirasto tekee erittäin vaikeissa olosuhteissa työtään, ja on sääli, että julkisessa keskustelussa on Maahanmuuttoviraston työhön kohdistettu kritiikkiä, joka on ainakin julkisuudessa tulkittu mielestäni aika lailla yksioikoisesti. Viittaan Helsingin Sanomien yksitoistasivuihin juttuun, siis näin A-nelosilla yksitoistasivuihin juttuun, jonka ydinviesti noin yli kymmeneltä Maahanmuuttoviraston työntekijältä oli se, että he joutuvat tekemään työtään kovissa aikataulupaineissa ja kokevat, etteivät riittävällä huolellisuudella aina pysty asioita käsittelemään. Mielestäni tämä on aivan ymmärrettävää, ja enpä tiedä kovin monia työntekijöitä julkisella tai yksityisellä sektorilla, jotka eivät olisi sitä mieltä, että heillä käytettävissä olevaan aikaan nähden on vähän liikaa töitä ja liian kiire. Mutta tämän jutun pääviesti oli siis se, että heihin kohdistuu kovia tulostavoitteita ja tämä aiheuttaa aikataulupaineita siitä seuraavine ongelmineen.

Nyt tämä Maahanmuuttoviraston nimettömien työntekijöiden antama viesti on yksioikoisesti tai lähes yksioikoisesti julkisuudessa kääntynyt sellaiseksi, että heiltä ei vaaditaakaan paljon suorituksia eli paljon ratkaisuja vaan että heiltä vaaditaan paljon kielteisiä ratkaisuja. Joka ei tätä usko, niin voi katsoa vaikka viime perjantain Pressiklubin televisiosta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2016 vp

tai kuunnella tämän aamun Ykkösaamua, jossa toimittaja haastatteli ministeri Risikkoa. Nyt Suomen julkinen keskustelu — ilmeisesti somesta puhumattakaan, sitä en osaa sanoa, kun en ole siellä — on sellainen, että Maahanmuuttoviraston työntekijöiltä muka vaaditaan tiukasti lisää kielteisiä päätöksiä. Virastossa on nyt yli 500 tähän tilanteeseen palkattua työntekijää, enkä ollenkaan ihmettele, etteikö heidän joukossaan ole varmasti heitäkin, jotka näin kokevat. Mutta tämän Helsingin Sanomien laajan jutun ydinviesti ei — toisin kuin nyt julkisuudessa annetaan ymmärtää — ollut siis tämä, vaan se ydinviesti oli se, että heiltä vaaditaan liikaa päätöksiä. Tässä koko jutussa oli yksi kohta, jossa tuli esiin tämä vaatimus kielteisistä päätöksistä, ja se kuuluu näin: "Huolestuttavaa on se, että moni Migrin virkamies sanoo kokeneensa, että heiltä vaaditaan enemmän kielteisiä päätöksiä. Kokemus ei perustu mihinkään ohjeeseen, vaan yleiseen ilmapiiriin ja yksittäisiin signaaleihin." Tästä on julkisessa keskustelussa siis vedetty johtopäätös, että heiltä vaaditaan nimenomaan lisää kielteisiä päätöksiä ja että heitä poliittisesti painostetaan tähän suuntaan.

Miten asia minun mielestäni on? No, asia on niin, että ensinnäkin demokratiassa, jollainen Suomikin on, lait säätää hallitus ja viime kädessä eduskunta. Ja me säädimme lain, jossa poistimme niin sanotun humanitäärisen suojelun kategorian meidän lainsäädännöstämme, kategorian, jota ei missään muussa maassa ollut. Totta kai tämä, siis eduskunnan julkisesti demokraattisessa prosessissa tekemä lainmuutos, johti siihen, että sellaiset henkilöt, jotka aikaisemmin olisivat saaneet myönteisen päätöksen tämän humanitäärisen suojelun kategorian perusteella, eivät enää saa myönteistä päätöstä. Silloin kun tätä asiaa käsiteltiin tässä salissa, minä luulin, että se koskee aika lailla pientä joukkoa, koska aikaisemmin tuolla perusteella hyvin harvalle oli myönnetty oleskelulupa. Olin tässä asiassa mitä ilmeisimmin väärässä. Eli irakilaisten kohdalla se on koskenut ilmeisen suurta joukkoa, siis ihmisiä, jotka, jos tuo vanha laki olisi ollut voimassa, olisivat sillä perusteella saaneet oleskeluluvan mutta uuden lain nojalla eivät saa. Eli tässä Irak ilmeisesti on sellaisessa tilanteessa, jossa juuri tämä humanitäärisen suojelun kategoria olisi ollut vartenotettava kategoria. Mutta tämä ei ole siis mitään salaista poliittista painostusta, vaan se on eduskunnan, kansan valitseman eduskunnan, säätämä laki, jota totta kai virkamiesten pitää noudattaa.

Toinen avoin julkinen poliittinen ohjaus on annettu hallituksen turvapaikkapoliittisessa toimenpideohjelmassa 8. joulukuuta 2015. Siinä aivan julkisesti sivulla 3 sanotaan: "Yhdenmukaistamme turvapaikkaa koskevia käytäntöjä EU- ja Pohjoismaiden kanssa." Eli taaskaan ei ole kyse mistään hämärästä poliittisesta painostuksesta, vaan täysin legitimitä poliittisesta ohjauksesta, joka demokraattisessa järjestelmässä kuuluu poliittiselle järjestelmälle. Tällä on varmasti ollut vaikutusta, kun on verrattu Suomen käytäntöjä Ruotsiin ja huomattu, että esimerkiksi irakilaisten kohdalla Ruotsi oli soveltanut tätä sisäisen paon mahdollisuutta paljon enemmän kuin mitä Suomi oli tehnyt. Nämä mitä nyt mainitsin — eduskunnan säätämä laki, hallituksen avoin poliittinen linjaus — totta kai ovat vaikuttaneet, ja niiden pitääkin vaikuttaa tietysti, koska nämä virkamiehet ja tämä virasto ovat olemassa soveltaakseen Suomen lakia.

Mutta sitten näistä väitteistä, että on olemassa salaisia poliittisia painostuksia — niitä on sitten kissojen ja koirien avulla nyt mediassa etsitty, että mistäs näitä paineita tulee — haluan sanoa, että on varmasti yksittäisiä poliitikkoja, jotka blogeissaan tai muulla tavoin ovat toivoneet ja "vaatineet" Migriltä tiukempaa linjaa, mutta aivan samoin ja vielä enemmän meillä on poliitikkoja, jotka blogeissaan ja Facebook-päivityksissään ja Twitterissään ovat vaatineet Migriltä enemmän myönteisiä päätöksiä. Esimerkiksi poliitikot Li Anders-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2016 vp

son ja Ville Niinistö, mainitakseni pari esimerkkiä. Sen jälkeen meillä on media, Suomen suurimmat mediatilat, Yleisradio ja Helsingin Sanomat, jotka selvästi eivät pelkästään pääkirjoituksissaan vaan juttuvalinnoissaan ja uutisoinnissaan ovat tyytymättömiä nykyiseen Maahanmuuttoviraston linjaan ja itse asiassa edellyttävät tai toivovat, että tulisi enemmän myönteisiä päätöksiä. Sen lisäksi meillä on juristeja, jotka julkisuudessa moittivat Maahanmuuttoviraston päätöksiä jopa perustuslain vastaisiksi ja vaativat enemmän myönteisiä päätöksiä. Sen jälkeen meillä on ollut esimerkiksi mielenosoitus Maahanmuuttoviraston edessä, jossa vaadittiin enemmän myönteisiä päätöksiä.

Tämä kaikki on mielestäni aivan luonnollista vapaassa kansalaisyhteiskunnassa. Eli Maahanmuuttovirastoon on kohdistunut varmasti painetta, kansalaismielipidettä, erilaista aktiviteettia kielteisten päätösten puolesta, mutta aivan varmasti erittäin paljon aktiviteettia — erilaiset pakolaisjärjestöt, Pakolaisneuvonta, Pakolaisapu ja muut — myönteisten päätösten puolesta. Tämä on aivan luonnollista, näin demokratiassa toimitaan. Ja Maahanmuuttoviraston tehtävä on noudattaa Suomen lakia ja tehdä sen mukaisia päätöksiä, ja näin uskon, että he ovat tehneet ja toimineet.

Herra puhemies! Tarkoitus oli vielä puhua toisestakin asiasta, mutta mikäs siinä on, että kun itse puhuu, niin aika menee niin nopeasti. Haluan ihan lyhyesti sanoa, että nyt ihan viime päivinä meillä on Suomessa, muun muassa Helsingin Sanomien palstoilla ja valtiosääntöoppineiden seminaarissa, käyty keskustelua siitä, että Suomessa ei enää kunnioiteta perusoikeuksia ja ihmisoikeuksia yhtä paljon kuin vielä muutama vuosi sitten. Minun mielestäni tämä keskustelu on kyllä aika lailla perusteetonta. Esimerkiksi korkeasti kunnioittamani Elisabeth Rehn sanoo Helsingin Sanomissa, että kun Suomessa ei noudateta perusoikeuksia, niin sitä perustellaan sillä, että ei Unkarissa ja Puolassakaan noudateta. Minun pitää sanoa, että minä en ole kuullut kyllä yhdenkään vastuullisen poliittisen tahon perustelevan esimerkiksi meidän maahanmuuttopolitiikkaa sillä, mitä tapahtuu Unkarissa ja Puolassa. Sen sijaan olen kuullut monien perustelevan sitä sillä, mitä tapahtuu esimerkiksi Ruotsissa ja muissa Pohjoismaissa.

Sitten aivan oma lukunsa on professori Martin Scheinin, joka yksittäisen Maahanmuuttoviraston tekemän ratkaisun perusteella sanoi, että tämän Mosulista kotoisin olevan irakilaismiehen tapauksessa annettu päätös on vastoin Suomen perustuslakia. Se on aikamoinen kannanotto valtiosääntöprofessorilta jutussa, joka on kesken. Mitäköhän sanottaisiin, jos rikosoikeuden professorit menisivät keskeneräisiin juttuihin, Anneli Auerin tapauksiin tai muihin, sanomaan kesken jutun, mikä on asiassa oikea laintulkinta? Sitä paitsi Scheinin kannanotto on muutenkin täysin käsittämätön. Jokainen — jokainen — tähän saliin tullut ulkomaalaisia koskeva lainmuutos on käsitelty eduskunnan perustuslakivaliokunnassa. Jokaisessa on sivukaupalla käsitelty lain suhdetta perusoikeuksiin ja meitä sitoviin kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin. Puheet siitä, ettei näihin kiinnitetä huomiota, ovat aivan pohjaa vailla. (Puhemies koputtaa) Ja perustuslakivaliokunta on, kuten meidän järjestelmään kuuluu, arvioinut näiden lakiehdotusten suhteen meidän perustuslakiimme mutta myös suhteen Suomea sitoviin kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin. Se, että perustuslakivaliokunta ei ehkä aina ole ollut samaa mieltä perusoikeusfundamentalistiseen koulukuntaan kuuluvien niin sanottujen ihmisoikeusjuristien kanssa, on sitten aivan oma lukunsa. Ehkä tästä asiasta puhumme huomenna lisää, kun on käsiteltyssä oikeuskanslerin kertomus vuodelta 2015, jonka esipuheessa oikeuskansleri nostaa esille ongelman, jota minä kutsun perusoikeusfundamentalismiksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2016 vp

16.59 Ville Tavio ps: Arvoisa puhemies! Minäkin nostan vielä muutaman asian, mitä näiden rikollisten karkotusasioiden ympärillä pyörii.

Ensinnäkin täälläkin uudelleen esiin tullut oikeus toimeentulotukeen. Sehän tuntuu aivan käsittämättömältä, että jos meillä ei ole yleisiä palautussopimuksia ja sen kautta ei saada ikään kuin tällaisia massapalautuksia syntymään, niin sitten henkilö voisi täällä laittomasti oleskella ja nauttia toimeentulotukea. Tämä esiintynyt Ylen julkaisema uutinenhan, jossa näin tulkittiin, ei tosiaan pidä paikkaansa. Ei yksilö voi hankkia itselleen hyötyjä laittomasti.

Kielteisen päätöksen saavat myös määrätään käännyttäväksi. Tämä on tässä asiassa yksi juridinen aivan perusasia, joka on aika pitkälti unohtunut, koska näissä käsitteissä lehtimiehillä, kuten varmasti muillakin, tulee vaikeuksia ikään kuin erottaa, mitä nämä asiat ovat, että mikä on esimerkiksi turvapaikanhakijan kielteisen päätöksen ja käännytysmääräyksen ero. Mutta sillä on juridista eroa, ja missään en ole lukenut edes sellaista pohdintaa, että käännytyspäätöksen saanut, maassa laittomasti oleskeleva, saisi oikeuden täyteen toimeentulotukeen. Edes sellaista pohdintaa en ole missään kuullut, saati että siitä sitten tosiaan joku tutkija esimerkiksi omana mielipiteenään lähtisi sitä laintulkintaa tekemään. Eli vain kiireelliseen hätäapuun on tosiaan toimeentulotuen oikeus, mutta se on lähinnä ruoka-apua.

Tämä toimeentulotukiasia tosiaan lähti apulaisoikeusasiamies Sakslinin päätöksestä, joka koski ilman lainvoimaa olevia oleskelulupapäätöksiä. Siitä tehtiin liian pitkälle meneviä tulkintoja. Siitä päätöksestäkin ne, jotka sitä oikein tarkasti katsovat, huomaisivat, kun siellä on se Helsingin hallinto-oikeuden juttu, mihin vedotaan, että siinäkin oli kyse nimenomaisesti tällaisesta ilman lainvoimaa olevasta päätöksestä. Eli laittomasti hankittu hyöty ei saa lainsuojaa. Nämä perusoikeusfundamentalistit voivat toki tällaisenkin perustuslain tulkinnan sosiaaliturvasta tehdä, mutta se on kyllä väärä. Eihän esimerkiksi varaskaan saa perustuslaillista omaisuudensuojaa laittomasti hankkimalleen omaisuudelle.

Sitten näistä palautuksista. Niistä ei välttämättä muodostu niin suurta ongelmaa karkotettavien rikollisten tapauksessa, vaan ne palautukset pitää mielestäni pystyä sopimaan myös tapauskohtaisesti. Käsittääkseni tällaiseen on pystyttykin, eli pystyttäisiin palauttamaan rikollisia ilman, että on yleistä palautussopimusta maan kanssa. Me kaikki asioita seuranneet tiedämme, että yleisen palautussopimuksen aikaansaaminen Somalian ja Irakin kanssa on osoittautunut vaikeaksi, mutta sitten täytyy myös huomata, että niissä maissa Euroopassa, joilla näitä palautussopimuksia on, niitä ei vain välttämättä pystytä täysimittaisesti käyttämään tai täytäntöönpanemaan siitä huolimatta. Eli se palautussopimus ei näiden rikollisten karkottamisessa välttämättä ole se pääasia, vaan ne palautukset pitää pystyä tekemään tapauskohtaisesti. Ne täytyy tehdä.

Sitten ihan vielä näihin kulupuoliin, jotka ihmisillä on mielessä. Ensin, ennen kuin rikoksesta tuomittu karkotetaan, hänhän kärsii vankeusrangaistuksen. Tämä tietenkin ihmisiä mietityttää ja herättää ajatuksia. Jos mietitään nyt vaikka tätä Otanmäen tapaustakin, niin jos henkilö tuomittaisiin sitten taposta ja jos sieltä tulisi vaikka 10 vuoden tuomio, niin sehän merkitsee tietenkin 10 vuoden — tai vähennettynä näillä meidän nykyisin vähän huonoilla vähennysmetodeilla — tuomion kärsimistä suomalaisessa vankilassa, jolloin tietenkin se maksaa yhteiskunnalle aivan hirveästi. Se vankilassaolo on aika kallista. Sen takia tähänkin asiaan olisi syytä pohtia vähän muutosta, että vankeusrangaistus pyrittäisiin vähän ulkoistamaan esimerkiksi Viroon tai Venäjälle. Minä ainakin olisin valmis Viron kanssa, kun se on toinen EU-maakin, sopimaan niin, että virolaiset vangit ainakin menisi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2016 vp

vät sinne Viroon. Me voisimme ostopalvelusopimuksena hankkia virolaisille vangeille vankipaikan Virosta.

Sitten viimeisenä vielä tuon tällaisen epäkohdan ilmi, nimittäin Suomen kansalaisuuden saaminen. Tämä ulkomaalaisen käsite tietenkin koskee vain sellaista henkilöä, joka ei ole vielä saanut kansalaisuutta. Eli tässähän on ongelma, että kun Suomen kansalaisuuden saa helposti, neljässä vuodessa, niin silloin sellaista henkilöä, joka on sen saanut, ei voida tietenkään enää palauttaa, kun häntä ei voida juridisestikaan ulkomaalaisena pitää. Kansalaisuuden peruuttamisesta varmasti aina käydään keskusteluja, mutta sitä jotenkin juridisesti pidän aika hankalana konstruktiona, ja en sillä tavalla usko, että siihen ihan tullaan menemään. Sen sijaan pitäisin parempana, että kansalaisuuden saamisen kriteerejä vaikeutettaisiin myös, ihan jo sitä kestoja, kuinka pitkään henkilön on pitänyt pysyvästi asua maassa. Se voitaisiin mielestäni tuplata vaikka heittämällä kahdeksaan vuoteen. Jos tällainen tehtäisiin, sekin antaisi vähän pidemmän ikään kuin koeajan maahan muuttaneelle siitä, ettei hän sitten rikoksiin syyllisty. Eli se neljä vuotta on vähän vielä lyhyt tällainen koeaika kansalaisuuden saamista ajatellen. — Kiitos. Ei minulla muuta.

17.07 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Tätä kansalaisaloitetta laadittaessa sen tekijöiden tarkoitus on oman tulkintani mukaan ollut kiristää nykyistä lainsäädäntöä siten, että muodostetaan automaatio vakaviin rikoksiin syyllistyneiden ulkomaalaisten karkottamiseksi, vaikka tämä nyt ei täysin tästä kansalaisaloitteen sanamuodoista ilmenekään. Eikä kansalaisaloitteen allekirjoittaneiden tarkoituksena myöskään liene ollut ulkomaalaislain lieventäminen lievempienkään rikosten osalta.

Edustaja Tavio kertoi aiemmin tänään, että hän on laatinut lakialoitteen, jolla pyritään vakavia rikoksia tehneiden ja lainvoimaisen tuomion saaneiden ulkomaalaisten automaattiseen karkottamiseen ilman nykyisen kaltaista raskasta hallinnollista menettelyä. Olen itsekin allekirjoittanut tämän lakialoitteen, ja toivon mukaan se etenee laiksi asti. Eduskuntaan on keväällä tulossa myös hallituksen esitys karkottamisten tehostamiseksi, ja valmistelun yhteydessä tulee ottaa huomioon tämänkin kansalaisaloitteen allekirjoittaneiden henkilöiden huolet siitä, että maahan on jäänyt ulkomaalaisia, rikoksia tehneitä henkilöitä, ja kiristää siten ulkomaalaislakia riittävästi. Edustaja Paatero totesi aiemmin tänään, että ulkomaalaisten todennäköisyys syyllistyä rikokseen ei olennaisesti poikkea kantaväestöstä, mutta valitettavasti tilastojen mukaan joidenkin kansalaisuuksien osuus seksuaalirikoksista on huomattavasti niiden väestöosuutta suurempi ja eräissä tapauksissa jopa yli kymmenkertainen.

Arvoisa puhemies! Lopuksi sanon, että kansalaisuuslakiamme on syytä tiukentaa vähintään Tanskan mallin mukaisesti. Tanskassahan vaaditaan esimerkiksi useiden vuosien työhistoria yhtenä kansalaisuuden myöntämisen ehtona. Vielä lopuksi: Suomeen tulee perustaa tarkasti valvottuja palautuskeskuksia kielteisen päätöksen saaneille turvapaikanhakijoille. Viime aikaisten tapahtumien valossa nämä suljetut palautuskeskukset olisivat olleet jo pitkään ehdottoman tarpeellisia.

17.09 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hieman tässä keskustelussa itseäni häiritsi se, että hallintovaliokunta meni ainakin osittain sen taakse, että tässä kansalaisaloitteessa olivat nuo pykälämuotoilut sellaisessa muodossa, että ne eivät olisi tiukentaneet tätä lainsäädäntöä karkotuksista. Mielestäni kuitenkin tämän kansalaisaloitteen tahtotila on ollut yksiselitteisen selvä: yli 50 000 ihmistä on kansalaisaloitteen tehdessään halunnut tiu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2016 vp

kempaa politiikkaa Suomessa vakaviin rikoksiin syyllistyneiden ulkomaalaisten karkottamiseksi.

Meillä on hieman tässä salikeskustelussa ennenkin ollut sitä henkeä, että ollaan menty sen taakse, että jokin kansalaisaloite on teknisesti tehty väärin taikka siinä on tämäntyyppisiä virheitä. Minun mielestäni ne ovat toissijaisia, ja sen takia itse toivon, että näitä kansalaisaloitteita viedään entistä enempi sen tahdonilmaisun suuntaan ja sen jälkeen, esimerkiksi tässä tapauksessa, jos eduskunnasta enemmistö kannattaa — niin kuin tänään en ole kuullut oikeastaan yhtään, joka olisi vastustanut tämän kansalaisaloitteen lähtökohtaa, ei täällä ole ollut paikalla vihreät sitä vastustamassa, ja yksi vihreä, joka oli paikalla, aika laajasti tätä henkeä kannatti — niin eduskunta voisi antaa viestin, että näin toimimme ja tunnemme sitä.

Tämä kansalaisaloitteista yleisesti, ja ehkä vielä se, että pitää miettiä myös sitä mahdollisuutta, että voisiko kansalaisaloitteen niin sanotusti myös vasta-allekirjoittaa, millä voitaisiin estää tätä kansalaisaloitteen ja vastakansalaisaloitteen sarjaa, mikä nyt näyttää syntyvän ainakin osasta näistä tunteita herättävistä kansalaisaloitteista.

Vaarallisuusarvioinnit rikollisille: toivon, että niistä tulee sitovia.

En tässä keskustelussa ole saanut vastausta siihen, (Puhemies koputtaa) mikä on tämän somalimiehen kohtalo vuoden päästä, kun hänen kiinnipitonsa päättyy, eli onko hän vapaa suomalaisessa yhteiskunnassa sen jälkeen — sen päivä näyttää.

17.12 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Heinonen aivan puheenvuoronsa lopuksi kiinnitti huomiota siihen, mitä tapahtuu sellaiselle henkilölle, jolla on vaikkapa voimassa oleva karkotuspäätös tai voimassa oleva käännytyspäätös mutta jonka kotimaa ei ota pakkopalautusta vastaan eikä henkilö suostu poistumaan Suomesta vapaaehtoisesti. Tämän kysymyksen osalta olemme vielä ihmeissämme, kun nyt käsittelyssä olevat tuhannet lähinnä Irakista olevat henkilöt saatuaan turvapaikkahakemukseensa kielteiset päätökset kaikissa valitusportaissa jäävät tai osa heistä jää kuitenkin Suomeen, kun meillä ei ole mahdollisuutta pakkopalautukseen Irakiin.

Olen jo edellä puheenvuoroissani todennut ja mielestäni osoittanut, että ainakaan oikeutta täysimääräiseen toimeentulotukeen ei voi olla tällaisella laittomasti maassa olevalla ihmisellä, mutta haluan tässä yhteydessä vielä todeta, että on hyvä asia, että eduskunta viime vaalikauden aivan lopulla muutti lakia niin, että tällaiselle laittomasti maassa olevalle henkilölle ei tarvitse enää myöntää tilapäistä oleskelulupaa. Jos me myöntäisimme laittomasti maahan jääville ihmisille tilapäisen oleskeluluvan, niin me eräällä tavoin vetäisimme maton alta koko turvapaikkaprosessilta. Myönnän, että on ongelma, että meillä olisi satoja tai jopa tuhansia ihmisiä Suomessa, jotka ovat maan alla tai joka tapauksessa laittomasti maassa, mutta en silti voi kannattaa sellaista ajatusta, että nämä, jotka eivät suostu lähtemään, (Puhemies koputtaa) palkittaisiin myöntämällä heille oleskelulupa.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen kansalaisaloitteen KAA 4/2015 vp hylkäämisestä. Asian käsittely päättyi.